

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.: v slučaju praznika dan poprej. — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrletno Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Stev. čekovnega računa 14.900

Delajmo za konsolidacijo delavskega razreda

Pod tem naslovom je prinesel »Delavec«, glasilo Strokovne komisije, zelo lep članek, katerega more biti vesel vsak iskren pripadnik socialističnega gibanja. Ta članek tudi mi odobravamo v celoti. Kajti članek poudarja tisto idejo, katero smo mi podrobneje obdelovali že pred petimi leti. K temu nas je prignalo dejstvo, da se delavstvo izrablja politično in strokovno. Pod krinko strokovnega gibanja so se in se še utihotapljuje v delavske vrste ljudje, ki zasledujejo vse kaj drugega, kakor konsolidacijo delavstva in njegovo vzgojo za bodočo družbo. Da se to prepreči, naj bi se osnoval »Strokovni svet«, v katerem bi bili zastopniki vseh strokovnih organizacij in katerega sklepi bi bili obvezni za vse strokovne organizacije.

Ta predlog je bil odločno odklonjen ravno od časopisja, ki spada v območje »Strokovne komisije«. Nič ne de, da je bilo takrat tako. Glavno je, da pride spoznanje. Želim le, da bi bili v delu za konsolidacijo delavstva iskreni in dosledni. Le v tem so pogoji in jamstvo za uspeh. Če bodo hoteli delati tisti, ki se zbirajo v marksističnih organizacijah, za konsolidacijo delavskega razreda, se bodo morali v marsičem izpremeniti, tej ideji bodo morali podrediti tudi svoj svetovni nazor. Ne mislimo s tem, da bi se morali svojem svetovnemu nazoru odpovedati. Vemo, da je to nemogoče, kakor je to nemogoče tudi nam krščanskim socialistom. Toda svetovni nazor ne sme igrati v delavskem gibanju take vloge, da bi bila delavstvu škodljiva. S tem hočemo samo to poudariti, da marksistične organizacije in marksistično gibanje kot tako često podčrtava svoje svobodomiselstvo v taki meri, da postanejo drugače orientiranemu delavstvu popolnoma ekskluzivne. Taka vzgoja je napačna.

Kdor ne pozna razmer, ne more razumeti, da ponekod marksistične strokovne organizacije ne poznajo pravega strokovnega dela, ampak se izživljajo le v pogrevanju španske inkvizicije, v preganjanju papežev, duhovnikov in cerkvenih ustanov, z eno besedo v farški gonji. To vzbuja reakcijo v nasprotnih delavskih vrstah in končni rezultat je: Delavstvo se v takih krajih poplitvi, izgubi smisel za dosledno strokovno delavsko delovanje, tam bohotno cvetejo zlasti tri rože: bele, plave in rdeče, tovariši delavci se obkladajo z različnimi nedelavskimi priimki, n. pr. klerikalci, prosvetarji, socialpatrijotje, boljševiški komunisti in slično. Kapitalistični krogi se pa zadovoljno smehljajo, češ naša setev gre v klasje.

Delavstvu z voditelji vred bo treba vcepiti tudi zavest odgovornosti. Meščanstvo je prišlo na rob prepada in v popoln razkroj ravno radi svoje dvojne morale. Izdalo je parolo, da nobenega nič ne briga privatno življenje posameznika, tudi privatno življenje voditeljev ne.

Ta dvojna morala je prešla tudi v delavske vrste. Pri delavstvu ne bo prav nobene izjeme. Če trpi radi te dvojne morale meščanstvo, mora trpeti in v resnici trpi tudi delavstvo. Boj delavstva ni praznik. Ta boj zahteva velike žrtve, samoodpovedi in zatajevanja. Kako naj bodo sposobni za take žrtve voditelji in člani, če nimajo zavesti odgovornosti za gibanje! Te zavesti pa ne more imeti nihče, kdor

priznava dvojno moralo in kdor je suženj dvojne morale.

Ko bi prišlo delavstvo s svojimi voditelji vred do tega spoznanja, bi bilo vprašanje konsolidacije delavstva rešeno. Do tega spoznanja bo moralo prej ali slej priti. Lepo in plodno drevo more namreč zrasti le v rodovitni in za drevo dobro pripravljene zemlji. Poborniki, ustvaritelji in nosilci nove družbe, čije glavni značaj je pravičnost in iz nje izvirajoča enakopravnost in svoboda, morejo biti — v masi in poedincu — le lepi značaji. Poudarili smo le nekaj misli, ki so po našem mnenju nujne za konsolidacijo delavstva. Omenjeni članek v »Delavcu« ima prav, ko pravi, da noče nihče izmed delavskega razreda ostati suženj. To hotenje predpostavlja delo. To hotenje, da postanemo enakopravni člani človeške družbe, pa tvori tudi temelj za skupno delo. To hotenje je pa obenem merilo, v koliko smo že dozoreli.

Kako utemeljuje JSZ svoje predloge v Del. zbornici

1. Novo mesto knjigovodje.

Knjigovodske posle zbornice vrši že vsa leta šef-knjigovodja OUZD v posebnih urah za mesečni honorar 800 Din. Zbornica je bila z njegovim delom popolnoma zadovoljna. Vsa leta se niti enkrat ni pojavilo vprašanje posebnega knjigovodskega referata, dasi so bili časi ugodni, ker je zbornica imela pač večje dohodke kot pa jih ima danes. Letos pa je bil v novem proračunskem predlogu kar nenadoma predviden nov uradnik-knjigovodja z mesečnim honorarjem 3.460 Din plus 13. plača. Rdeče-plava koalicija utemeljuje to novo mesto iz razlogov, češ, da je knjigovodja nujno potreben, da prevzame tudi nadzor nad notranjim gospodarstvom zbornice in da končno spravi v red zbornični inventar, ki je že več let v zaostanku. — To je deloma tudi res, a je bila taka potreba že pred leti. In če je zbornica shajala brez knjigovodje prej, zakaj ne bi danes, ko smo tako kratki s krediti? — Poleg tega ima zbornica sama že knjigovodsko izvežbanega uradnika, ki bi ta referat zlahka obvladal. Ta zbornični uradnik pa opravlja te funkcije: Je predsednik OUZD, podpredsednik Pokojninskega zavoda za nameščence, finančni referent Mestnega sveta v Ljubljani ter finančni referent banskega sveta. Nam se močno zdi, da ga te funkcije tako močno okupirajo, da se ne more kaj posebno posvetiti zborničnemu delu samemu, od katerega prejema mesečno 3.460 Din plače s 13. plačo. Menimo, da je ta referent dovolj plačan že na

svojih političnih mestih; ako pa bi delal v zbornici polno, bi se nič v njegove druge funkcije ne spuščali. Interes zbornice je, da namešča ljudi, ki se zanimajo samo za delavska strokovna vprašanja, politiko pa puščajo na strani kot jo puščajo tudi prave delavske strokovne organizacije, ki zbornico sestavljajo.

Končno je treba pribiti dejstvo, kako je do mesta knjigovodje sploh prišlo. To so nam povedali rdeči tovariši sami, in torej ne bomo navedli ničesar, kar bi ne bilo res. Plavi so po volitvah, opirajoč se na politično moč izven zbornice in delavskih strokovnih organizacij, zahtevali za sodelovanje z rdečimi poleg blagajniškega mesta kar polovico zborničnega uradništva. Grozili so, da si ga bodo znali vzeti sami, ako ga ne bodo dobili zlepa. Rdeči so jim odgovorili, da na kake redukcije starega uradništva sploh ni misliti že iz načelnih razlogov. Končno pa bi pristali na to, da se stvari ključ po moči posameznih organizacij, ako se bo ta ključ upošteval tudi po vseh drugih delavskih socialnih ustanovah. To je bil dober odgovor, zakaj plavi imajo toliko uradništva svoje barve po drugih delavskih ustanovah, da bi na ta način le izgubili. Ko so pa plavi videli, da stoji v zbornici JSZ, ki je omogočila njeno konstituiranje in redno poslovanje in ko so jim z merodajnega mesta namignili, da s komisarijatom (plavim seveda) v zbornici ni računati, se jim je veliki apetit zelo, zelo zmanjšal in zadovoljili so se z — enim knjigovodjem. Rdeči so napravili usodno napako, da so pla-

Viničarški vestnik

KAJ DELA STROK. ORGANIZACIJA?

Številni slučajji potrjujejo, da je položaj viničarjev silno obupen. Potrjujejo pa tudi to, da se za viničarje sploh nihče ne zmeni, da so v vsem svojem nesocialnem položaju in v vsem preganjanju iz kraja v kraj prepuščeni samim sebi. S tem so viničarji takorekoč prisiljeni samoobrambe v strokovni organizaciji.

Prinašamo zopet nekaj takih cvetk iz trnjeve krone naših viničarjev. Zorko Jakob, viničar na Meljskem hribu pri Julijusu Glaserju, je v nedeljo zjutraj, kot običajno, prišel po zaslužen denar. Gospodar je vzrožil nad njim, češ, saj nima nič dobiti, ko ni nič delal. Viničar je odgovoril, kako to more trditi, če pa je on kot gospodar bil osebno vsak dan od jutra do večera skozi celi teden pri delavcih. Kako potem trditve, da nismo delali. Nato je gospodar zamahnil, da viničarja udari. Ta se je umaknil, sprožil pa je pri tem na tla neko posodo, kar je dalo še hujski povod, da sta ga oba, gospodar in njegov odrasli sin, zagrabila ter ga nasilno potisnila skozi vrata brez izplačanega zasluzka. Med vrati je g. Julijus Glaser prismolil viničarju še eno z bikovko na hrbet.

Viničar Bezjak pri baronu Twicklu je imel dobiti 600 kg krompirja. Ko so istega tehtali na pripravljen voz, je hotel njegov šafar g. Bukovnik Martin matehtati 90 kg manj. Viničarjeva žena Terezija, ki se na tehtanje spozna, je temu odtegljaju ugovarjala. Ker ta viničarka šafarju tudi v drugih intimnih zahtevah ni marala biti podložna, je imel na njo še posebno spikoc. Šafar se je hudo raznel in viničarko sunil, da je padla med vprežena konja, ki sta se ustra-

šila in viničarki zlomila desno roko. Morala je v bolnišnico in je za več mesecev za delo nesposobna. Brez zasluzka, nikjer zavarovana, zato nima pričakovati od nikoder pomoči. Mati velike družine, štirje otroci so še šolarji, eden pa je še manjši. Tako ravanje je zaslužila s tem, da je vztrajala v poštenosti in ker si ni pustila prikrajšati svojega zasluzka.

Izmed še ostalih primerov, ki jih kar mrgoli, naj še bodo navedeni nekateri, ki so že predloženi v razsodbo viničarskim komisijam. Viničar Majcen Ivan, iz Sv. Miklavža pri Ormožu, že šest let ni dobil izplačanega zasluzka. Za obdelovanje 2½ orala vinograda je storil v vsakem letu po 67 dnin. Ob priliki nekega gradbenega dela bi imel dobiti od svojega gospodarja 100 Din zasluzka, pa si je ta gospodar izmislil, da je bil okraden za 100 Din ter je namesto izplačila poslal žandarje nad nedolžnega viničarja.

Grošič Alojz in Herga Avguština, Ivanjkovci, imata dobiti odškodnino, ker jima je šafar brez vzroka prepovedal delo v vinogradu ter rajši najel druge tuje delavce. Viničarski red pa določa, da se med viničarskim letom viničarjevi prejemki ne smejo zmanjšati.

Borovič Mariji, Gor. Radgona, je bila nepravilno odpovedana služba in to iz vzroka, da je njen mož moral k vojakom.

Uživajo pri nas udobno zaščito od države, svoje viničarje pa odpuščajo iz službe zato, ker so šli služiti vojaški rok ravno isti državi. V okolici Gor. Radgona je več takih slučajev in bo treba proti njim krepko nastopiti. Viničarji, organizirajmo se neorganizirane!

Tovarniško delavstvo

Tržič. V naših podjetjih se opaža neka nalezljiva bolezen, katero dobiva sedaj eno, sedaj drugo podjetje. Stvar je ta-le: Ko delavstvo mirno in tiho dela, ni še organizirano ter prav suženjsko molči in prenaša krivice, ki mu jih dela podjetnik, takrat si podjetnik tiho kopiči dobiček, takrat ne tarna tako o slabih zasluzkih, o izgubi, s katero dela, in mu tudi ne pride na misel odpust delavcev in ustavitve obrata. On ve, ako delavca pritiska ter isti molči in dela, takrat podjetje že iztisne iz tega dela še kolikor se največ da, poleg že itak običajnega dobička. Brž pa, ko se pojavi del. strokovna organizacija v podjetju, ko se delavstvo zave vseh krivic, ki se mu gode, in zahteva od podjetja izvajanje soc. zakonov in morda predloži podjetju kolektivno pogodbo za uveljavljenje svojih pravic itd., takrat pa, kakor bi strela udarila, nastopi in se pojavi ta nalezljiva bolezen, ki se širi v takih slučajih od podjetnika do podjetnika. Isti začne tarnati o krizi (radi katere naj po njegovem mnenju samo delavec trpi), o izgubi; takrat pa začne groziti z odpusti in ustavitvijo obrata itd. Vsega mogočega se hoče poslužiti, samo da bi delavstvo ustrahoval in odtrgal od strok. organizacije ter bi potem lahko zopet nad njim neomejeno gospodaril.

vim to politično mesto koncedirali. S tem so dali plavim komando iz roke in so sedaj odvisni od njih, ki so jih v volivni kampanji strahovito blatili, češ, da razmetavajo zbornico denar. Sedaj naj ga pa razmetavajo skupaj, kajti dokazano je, da se je mesto knjigovodje ustvarilo na zahtevo plavih iz politične oportunitete, ne pa iz strokovnih razlogov in potrebe zbornice. Razlogi o nujni potrebi so se skonstruirali šele kasneje, da se malo prepleska umazana grdobija te kravje kupčije. Plavo-rdeča koalicija zbornico torej v škodo delavstva po nepotrebnem podražuje. Delavstvo je dolžno, da nastopi zoper take pojave v svojem razrednem zastopstvu in da zahteva unisono: Politikarji in polikanti iz zbornice ven! Potrebujemo strokovno in moralno visoko kvalificiranih uradnikov v zbornici, ki se bodo vsi posvetili za perečim problemom, ki se tičejo vsega delavstva in nameščenstva brez ozira na to, kako so posamezniki orientirani.

Delavstvo pa takemu strahovanju ne verjame, ker ve, kakšne izgube imajo nekateri podjetniki in kakšni so njihovi nameni in cilji. Zato pa ostane trdno in še bolj zavedno v svojih organizacijah ker ve, da mu bodo edino one pomagale do izboljšanja. — **Tečaj.** Pripravljamo tečaj, za katerega naj se vsak prihlasi do 4. p. m. pri odbornikih ali zaupnikih skupine. Program tečaja in čas se določita naknadno.

Članski sestanek. V nedeljo, dne 4. nov. t. l. se vrši sestanek vsega članstva naše skupine v Rokodelskem domu ob 9 dopoldne. Vse člane se naproša, da se sestanka zanesljivo in v velikem številu udeleže.

Lesno delavstvo

Duplica. Zadnja redukcija v naši tovarni je zadela tudi šest naših članov. Na posredovane Delavske zbornice in organizacije pa so bili odpuščeni le trije. Na žalost pa nas je moral zapustiti tudi naš najboljši tov. Gosak, ki je bil obnem predsednik skupine.

Da, Gosak je odšel! Zapustil pa nam je organizacijo in to tako organizacijo, ki je res borbena in dosledna za našo korist. Ker je vedno dosledno zastopal načela organizacije in vedno v korist nas vseh, je moral oditi. To pa nas, tovariši in tovarišice, ne sme omalodušiti, pač pa mora v nas zagoreti prava, čista delavska zavest, da v takih primerih tudi energično protestiramo. Naša želja je, da bi se zopet vrnil v našo sredo.

Luž. Remec se je vrnil s potovanja ter upamo, da se bodo pogajanja za kolektivno pogodbo kmalu nadaljevala. Zato pozivamo članstvo na požrtvovalnost in k vztrajnosti, ker velika borba bo dobljena, če si priborimo to pogodbo. Tovariši in tovarišice, na vas samih je to ležeče, zato ne kolebati. Naprej po začrtani poti do končnega cilja, do izboljšanja našega resničnega položaja. Ne opuščajte svojih dolžnosti do organizacije, kajti brez žrtve ni zmage. Res je težko, odtrgati si od skromnega zasluzka članarino, toda to malo žrtve ne smemo opustiti. Če jo opustimo, se izročimo zopet na milost in nemilost podjetju, da nas bo izkoriščalo kot takrat, ko ni bilo organizacije. Brez organizacije ne gre! Kako se 'plava' bori za naše težnje, pa vidimo v njihovem mesečnem glasilu »Delo«, ko po treh mesecih, kar je sporazum potekel, pravi, da treba podvzeti korake, ker sporazum poteka. So res slabo informirani o naših težavah, smo jim delavci pač deveta briga.

Blagajnik poziva vse člane in članice, da do konca oktobra poravnajo vso članarino in tako redno vsak mesec, da ne bo zaostanka in

da on lahko pravočasno pošlje mesečni obračun centrali. Drugi redni mesečni sestanek se bo vršil 30. oktobra ob pol 6 pri Planavškem. Članstvo pozivamo, da se ga udeleži polnoštevilno, tudi tisti, katerih na zadnjem sestanku ni bilo. Sestanek se vrši samo za našo skupino, vabljeni so pa tudi prijatelji našega pokreta. Na sestanku bo strokovno predavanje tov. Lombarda iz Ljubljane. Torej na sestanku 30. t. m., to je prihodnji torek, gotovo vsi na svidenje.

Rimske Toplice. Kakor vemo, delo v naši tovarni zelo napreduje, imamo dosti naročil in tudi dosti novih delavcev. Nerednosti pa tudi toliko, kakor vsega drugega. Na primer o izplačilu diferenc. Nekateri hodijo vsak teden v pisarno zaradi doplačila, pa jo dobijo od podjetniških uradnikov pod nos; to je samo tukaj, drugod tega ne izplačujejo. Takih primerov je na desetine, a jih ne moremo vseh opisati. Tovariši in tovarišice! Dan izrednega občnega zbora je tukaj, na katerem si boste lahko izbrali ljudi, ki bodo skrbeli, da se vse te urednosti odpravijo. To bomo pa tedaj odpravili, kadar bomo organizirani in vsi skupaj tudi delali v organizaciji za dobrobit vsega članstva in bližnjega. Na delo sedaj, ko je čas, bodrite drug drugega, da ne zaspate, primite za delo v organizaciji, ker v skupnosti in slogi je moč. Občni zbor skupine bo v nedeljo 28. t. m. v gostilni gospe Majcen ob 9 dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zap. zadnjega obč. zbora. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Poročilo zastop. centrale. 5. Slučajnosti. — Odbor.

Več odkritosrčnosti

Dve stvari sta, ki jih je treba omeniti s shoda v Trbovljah, o katerem poročila zadnja Del. Pravica.

S. Arh je hotel dokazati, da ima snovanje »Nacionalnega akcijskega odbora« in vse postopanje nacionalcev namen, da razbije marksiste. Hotel je delavstvu dokazati, da ima ta spor idejno ozadje. To pa ne drži, ker namreč vemo, da so sodrugi in tovariši, ki se v Trbovljah grizejo, v Delavski zbornici v objemu in sicer zato, ker enim in drugim tako ugaja. So to čisto osebne zadeve. Drugače tudi biti ne more. Saj je vendar Štruc izšel iz marksističnega tabora. Razcep med rudarji je pa bil potreben zato, da bi ne trpela preveč TPD. To je pa vendar zelo nacionalno delo, ščititi tujo kapitalistično družbo.

Zelo neugodno je vplivalo na zborovalce to, da je predsednik obljubil ob otvoritvi vsakemu besedo, potem pa, ko so hoteli govoriti, jim ni pustil. In vendar ni bilo nobene ovire za to. To se pravi, da je obljubil v uvodu nekaj, kar ni mislil izvršiti. To pa ne dela časti tudi s. Pliberšku.

Danes je že čas, da si pogledamo iz oči v oči. Pametna kritika je vedno zdrava in za delavstvo koristna. Kdor je delal pošteno, lahko na vsa vprašanja, pa bila tudi kritična, pošteno in odkrito odgovarja.

Tako misli odkrit in pošten rudar.

To in ono

Protituberkulozni dispanzer na Jesenicah razglašajo: Obveščamo vse članstvo bratovske skladnice ter prebivalstvo Jesenic in okolice, da se bodo v bodoče vršile ordinacije v Protituberkuloznem dispanzerju (bolnišnica krajevne bratovske skladnice na Jesenicah) vsako soboto po sledečem redu in sicer: od 8. do 10. ure za ženske, od 10 do pol 12 za moške, od pol 12 do pol 13 pregled šolske mladine v šolah, od 13 do 14 zdravljenje bolnikov (pneumotoraks, tuberkulin itd.), od 14 do 15 rentgenološki pregled šolske mladine v dispanzerju, od 15 do 16 pregled žensk. Pozivamo vse paciente in ostalo občinstvo, da se ravna točno po zgoraj navedenem redu, ker bo s tem olajšano delo zdravnik v dispanzerju. — Šefzdravnik dispanzerja: dr. T. Furlan s. r.

Iz centrale

Nekatere skupine JSZ so poslale poročila o žalnih sejah odborov. Radi pomanjkanja prostora teh poročil žalibog ne moremo priobčiti. Centrala JSZ je imela itak žalno sejo v imenu vseh včlanjenih zvez in skupin in poslala primerno sozalno brzojavko na pristojno mesto.

Širite „Delavsko Pravico“!

Razbijanje je lahko

Če je imelo strokovno gibanje kdaj velike naloge, jih ima danes, ko se izoblikuje nov družbeni red. Ker ravno v tem času so bile strokovne organizacije v Italiji, Nemčiji in Avstriji uničene in razbite. To uničenje strokovnih organizacij se je izvršilo pod firmo boja proti marksizmu, prizanesli pa niso niti krščanskim strokovnim organizacijam. Boj proti marksizmu in svobodnemu strokovnemu gibanju pa se ni začel šele sedaj, ko so strokovne organizacije radi gospodarske krize manj učinkovite, ampak že tedaj, ko je bil marksizem še močan in ko je v državnem in celo mednarodnem življenju igral veliko in celo odločilno vlogo. Za časa tega boja proti marksizmu so ostale krščanske strokovne organizacije osamljene in potisnjene ob stran ravno od tistih, ki so kričali zoper brezdržnost socializma in njegovo razredno stališče, v isti sapi pa z istim marksizmom sklepali pakete in kompromise za delitev oblasti. In prav isti ljudje kriče danes o narodnem občestvu, novem redu in v isti sapi zopet sklepajo kompromise z narodnim šovinizmom in monopolističnim kapitalizmom, kršč. strokovne organizacije pa potiskajo ob stran, kolikor so sploh še svobodne.

Če bi pa hoteli ti ljudje pokazati resnično razumevanje za hotenje in delovanje krščanskih strokovnih organizacij, bi ravno po tem delovanju mogli priti preko tarifnega in stalnega delovnega občestva do ustvarjanja in ustvaritve gospodarskega reda na osnovi pravičnosti in skupnosti. Tega niso hoteli niti tisti, ki bi najbolj morali, ampak so padali iz skrajnosti in v skrajnost, ubijali in uničevali krščanske in nekrščanske strokovne organizacije, sami pa sedaj nimajo prav nikjer opore, kamor bi naslonili osnutke svoje nove gospodarske stavbe. To se jasno kaže v Italiji, Avstriji in Nemčiji.

Pri nas ni dosti boljše. Življenje se je dočela izerpalo v boju med klerikalizmom in liberalizmom. V tem času je pa kapital osvajač postojanko za postojanko. Strokovno gibanje, pa naj je bilo tako ali tako, ni našlo razumevanja in podpore. In danes, ko so padle juridične oblike medsebojnega političnega boja in so ostale edino še strokovne organizacije kot zaščitnice delovnega ljudstva, bi človek pričakoval sprebrnitve. Zastonj. Jahanje besedi, zabavljanje, omalovaževanje, intrige in celo laži proti strokovnemu gibanju, to je ostalo in postalo edino delo gotovih krogov za delavstvo. Takega negativnega dela Slovenci že davno nismo doživeli. Veliko govorjenja o osnutkih bodoče družbe, o njenih temeljih itd., a v isti sapi naravnost sadiščno uničevanje tega, kar bi moralo in bo moralo služiti kot ogelni kamen te nove družbe. Pa če bi imeli sami kaj boljšega od tega, kar je, bi se razumeli, a nimajo. Ustvarjalnega duha pa ni v njih, ker je negativizem izpolnil vsi njihovo moč in sposobnost. Razbijanje je lahko, pozitivno ustvarjanje težko.

Ti ljudje si sami izpodmikajo tla bodočega javnega delovanja. Je morda mogoče, da jih hipni vrtnice hitrih in nebitvenih sprememb vrže na površje, a samo za trenutek. Kajti delavstvo že danes bridko plačuje račune tega negativizma, tega razbijanja strokovnih organizacij. To trpljenje, to stradanje, te solze ne bodo pozabljene čez noč. bilanca pa bo zlasti za slovenske politične katoličane in nacionalce porazna. Po delavskih revirjih brije že oster veter.

Sto rudarjev zasutih. Strašna usoda je doletela sto rudarjev, ki so iskali zavetje v nekem rudniku, ko so vladne čete bombardirale mesto Compomones. Rudarji so šli daleč v rudnik. Več bomb, ki je padlo v bližini rudnika, je povzročilo, da so se udrle zemeljske plasti in zasule vse rudarje. Takoj, ko se je v soboto odkrila nesreča, ki se je zgodila v petek, se je pričelo z največjo brzino odkopavati nesrečne rudarje. Bojijo se, da so vsi rudarji našli smrt v rudniku zaradi nesrečne usode.

V času od l. 1922—1930 se je produciralo v Jugoslaviji zlata v vrednosti 156.6 milj. Din. Leta 1930 je znašala produkcija 720 kg.

Reciprocitetna pogodba s Francijo

Iz »Službenega lista« kr. banske uprave dravske banovine posnemamo, da se je med Francijo in Jugoslavijo končno le sklenila reciprocitetna pogodba. Na podlagi tega sporazuma bodo delavci in nameščenci obeh pogodbenih držav z domačimi delavci in nameščenci enakopravni. To se pravi, da bodo naši delavci izseljenci v Franciji imeli vse pravice do raznih odškodnin, odpravnin itd. kot francoski delavci. Važna sta dva člena, katera dobesedno priobčujemo:

Delavci-priseljenci sprejemajo ob enakem delu mezdo, enako mezdi delavcev iste kategorije zaposleni pri istem podjetju ali pa, če ni delavcev iste kategorije, zaposleni pri istem podjetju, normalno in običajno mezdo delavcev iste kategorije v tej krajini. Vlada priselivtvene države se zavezuje skrbeti za to, da se vzdrži na njenem ozemlju enakost med mezdami pri-

seljenih delavcev in mezdami domačih delavcev.

Državljeni vsake stranke pogodnice uživajo na ozemlju druge stranke pogodnice isto zaščito, ki jo uživajo domači delavci, in so izenačeni v ravnanju s poslednjimi v vsem, kar zadeva uporabo zakonov, s katerimi se urejajo delovni pogoji in zavaruje higijena ter varnost delavcev. Ta enakost v ravnanju se razširi tudi na tiste določbe, ki utegnejo odslej v teh vprašanjih v obeh državah še iziti.

Sicer pa če je to res, da se nameravajo iz Francije izgnati vsi, ki so se v teku zadnjih let tam naselili, potem pogodba ne predstavlja prav velike vrednosti. V pošteb bo prihajala bolj za naše poljedelske delavce, ki jih francoski kmetje vzamejo v delo za obdelovanje polja. To so predvsem prekmurski poljedelski delavci.

Češkoslovaško pismo

Strokovna organizacija med Slovaki lepo napreduje, kar je pokazal občni zbor, kateri se je vršil 23. septembra v Ružomberku. Iz tiskanskega poročila, ki je bilo izdano za ta občni zbor posnemamo, da obhaja ta organizacija letos svojo 15-letnico. Poročilo prinaša razprave o »gospodarski krizi« in njenih posledicah, gospodarskem položaju na Slovaškem, delovnem in meznem stanju, socialnem zavarovanju, nezaposlenosti itd. — Iz poglavja »stanje članstva vidimo, da je v prvih letih po svetovni vojni imel konjunkturo za organiziranje delavstva marksizem in komunizem. V tem času se kršč. soc. strokovne organizacije niso mogle uveljaviti. Takratno visoko število pri marksistih organiziranega delavstva je začelo katastrofalno padati. Temu padcu je sledil porast naših vrst. Kriza strokovnih organizacij se je splošno pojavila l. 1926 in v tem času se je število neorganiziranih, indiferentnih stalno večalo. To zlo ni bilo ustavljeno niti v gospodarski konjunkturi l. 1928-29, a še večja kriza l. 1930 je to zlo

še povečala. Velika brezposebnost, poslabšanje delovnih in meznih pogojev delavstva, je imelo za posledico, da so mnogi delavci opustili organizacijo.

V teh dveh do treh letih izkazuje strokovna organizacija prirastek na članstvu. Statistika članstva po posameznih strokah je zelo zanimiva. Vse stroke so napredovale, skupno izkazuje napram stanju z dne 31. decembra 1931 3005 stanje z dne 31. decembra 1933 6018 članov, t. j. nad 100% porast, od teh je 689 žen. Skupin in plačilnic je bilo l. 1931 85, danes jih je 152. Od novega leta organizacija še vedno raste, tako je po stanju 30. junija 1934 članov že 7370. Ako vzamemo vpoštevek vse okoliščine, smo lahko s tem stanjem in napredkom popolnoma zadovoljni. Novi naši člani prihajajo iz neorganiziranih vrst, deloma iz drugih organizacij.

Iz objavljene bilance priobčujemo samo postavko za tisk, katera je znašala l. 1932 24.270,40 čl. kron, l. 1933 52.573,85 čl. kron.

Stavke ameriškega delavstva so imele uspeh

Malo nam je znano v Evropi, kako se je v zadnjem času borilo ameriško delavstvo za skrajšanje delovnega časa. Ameriško delavstvo je namreč hotelo s tem dati kruha tudi onim milijonom, ki so na ulici. Saj je Amerika imela skoraj 20 milijonov ljudi, ki so bili brez dela. Zato je bila zahteva delavstva docela opravičena, da se skrajša delovni čas, ker le na ta način bodo prišli tudi ostali do kruha.

Pa še za eno stvar se je ameriško delavstvo moralo boriti. Za svobodo združevanja. Ameriški kapitalisti niso hoteli priznati organiziranega delavstva in se z njim pogajati. Organizirane so metali na cesto in najemali na delo neorganizirane, ki jih je bilo na ulici več ko dovolj. Kakor pri nas, imajo namreč tudi ameriški kapitalisti veliko moč in jim je to čestokrat tudi uspelo.

Vsled energične borbe, ki jo je borilo delavstvo, pa so nekateri kapitalisti že pristali na delavske zahteve. Tako so pristali delodajalci

na to, da se zniža delovni čas od 8 na 6 ur dnevno, oziroma 50 ur tedensko. Tako bo končno uveljavljen v Ameriki 5dnevni delavnik. Pri tem pa ostanejo plače iste kot preje za osemurno delo. Družba, ki zaposluje nad 19 tisoč delavcev, je z delavsko strokovno organizacijo že sklenila pogodbo, s katero ima zaposleno delavstvo tudi pravico do stavke, da delavstvo ostalih industrij doseže 30 urni delavnik pod istimi pogoji.

Kje smo v tem pogledu pri nas? Dela se po 12, 14 in tudi 16 ur dnevno. Ne izvaja se niti 8 oziroma 10 urni delavnik. Te razmere je mogoče izboljšati samo na ta način, da se delavstvo organizira. Ako smatra kapitalizem za potrebno, da je organiziran, zakaj bi potem to ne smatralo za potrebno tudi delavstvo, ki je veliko šibkejšo kot on, ki ima na razpolago denar in še marsikaj drugega. Zato je mogoče izboljšanje delavskega položaja samo v močnih in neodvisnih strokovnih organizacijah.

Konec liberalne svobode v Ameriki

V Ameriki so stavke nekoliko ponehale. Vmes je posegel sam predsednik Roosevelt, ki hoče med delodajalci in delojemalci doseči premirje. Pred kratkim je imel v radin daljši govor, kjer je poudarjal, da so bile stavke delavstva docela upravičene, v kolikor se je delavstvo borilo za pravico organiziranja, skrajšanja delovnega časa in zvišanje plač. Ako so farmerji, veletrgovci in tudi druge skupine zahtevale pravico, da se organizirajo v svrhu večjega napredka svoje skupine, zakaj bi tega ne smelo storiti potem delavstvo, ki ima po ameriških zakonih do tega isto pravico kot ostali.

Ob tej priliki je Roosevelt izjavil, da je proti taki »svobodi«, ki bi svobodno ameriško ljudstvo vklepala v službo nekaterih privilegi-

rancev. Taka svoboda, katere žrtev je postalo delavstvo, je za nami. Amerika gre nasproti novim razmeram, ki bodo prinesle ameriškem ljudstvu tako prostost, kakor je še ni bilo v zgodovini Amerike.

Ameriškem delavstvu se tedaj bližajo boljši časi. Da pa bodo ti časi ostali trajnejši, se tamkajšnje delavstvo organizira. Prišlo je namreč do spoznanja, da je samo v močni strokovni organizaciji mogoče uspešno braniti svoje interese.

40% vse premogovne produkcije v Jugoslaviji se producira v Dravski banovini. Od tega producira TPD 85% in 15% ostali rudniki.

Iz knjige »Jug. privredac«.

Ali vas res ni sram, tako grdo lagati?

Pod tem naslovom je prineslo glasilo NSZ »Delo« v št. 6 grd napad na krščansko delavstvo in še posebno na funkcionarje naše skupine na Duplici. Pisec tega članka, ki ga dobro poznamo, navaja toliko samohvale in laži, da nikakor ne moremo preko tega.

Stavke na Duplici ni vodila NSZ sama, pa se ji je šele pozneje pridružila JSZ, kakor to pisec trdi, pač pa sta jo sporazumno obe skupaj z Delavsko zbornico na čelu započele in končale. Mi jih vprašujemo, ali je ta sporazum zaslug NSZ ali političnih funkcionarjev? Laštita si ga obe struji. Mi sami smo priznavali zasluge »nacionalnih«, toda le v kolikor so jim šle. Ker so se pa v ta strokovni pokret vmešavali elementi, ki bi morali stati daleč od nje, je neuspeh sporazuma jasn. In te ljudi je članstvo podružnice NSZ v Kamniku prve obsodilo, da so povzročili neuspeh. Zgražali smo se seveda tudi mi.

Da pa smo se mi podali sami k vodstvu podjetja za ureditev delavnih razmer, je bilo to v interesu vsega delavstva. Delavstvo je ne- strpno čakalo novega sporazuma ali vsaj podaljšanja starega. Odborniki »nacionalnih« so govorili, da na trikratni poziv od centrale ne dobe odgovora. Ko smo mi imeli že druga pogajanja, so nam povedali, da je Kravos na dopustu. Kako se NSZ zanima za težnje delavstva, pa vidimo tudi iz članka »Duplica« v 6. številki »Dela«. Po trimesečnem poteku sporazuma pravi, da bo treba podvzeti potrebne korake, ker sporazum že poteka. So pač štirje meseci za nami, pa jim ne zamerimo, saj jih dobro poznamo ter vemo, kam je usmerjen njih glavni cilj. Ker takrat organizacijski zbor skupine še ni imel zbranih vseh podatkov za kolektivno pogodbo, je bil uspeh dosežen v tem, da je vodstvo podjetja izjavilo, da plač ne bo znižalo.

Na skupnost nas nikakor ni prisilila Delavska zbornica, pač pa smo pristali na to sami, ker vemo, da je to v interesu delavstva, in na dolgotrajne prošnje »nacionalnih«, misleč, da se bodo poboljšali. Pa tudi naša skupina in podružnica NSZ sta imeli skupno sejo, da bi razčistili to, kar jih je ločilo. Ko pa bi imeli raziskati gnezdo petoliznikov, so »nacionalci« nagnali naše odbornike s »smrkavci« ter kmalu drug za drugim zapustili sejo. Če bi ne ostalo par resno mislečih, bi do skupnosti niti ne prišlo in bi mi preko njih vložili kolektivno pogodbo.

Po predzadnjih pogajanjih, ko je podjetje pristalo na kolektivno pogodbo, ni niti podružnica niti centrala NSZ storila koraka za to. Največje žrtev so doprinesli s svojim podpisom.

Če je bilo dogovorjeno za skupen nastop in delovanje, je bilo vodstvo skupine upravičeno zahtevati, da se podvzamejo koraki za od-

puščene tovariše. Seveda, ker pa je bilo v dopisu navedeno, da bodo tudi skupno zahtevali od podjetja imena denuncijantov-hinavcev, pa so se »nacionalni« tega zbalj in nato niso dali nikakega odgovora; s tem pa so dokazali, koliko so delavski. Podjetje namreč trdi, da hodijo k njemu tožit, delavstvo pa sodi, da so to tisti, ki so že od nekaj priznani petolizniki.

Nacionalni pravijo, da smo mi doživeli poraz, njihova organizacija pa da raste! Mi bi jih vprašali, če je to res napredovanje; od prvotnih 150 članov pasti na 55—60 članov; in če je res naš poraz porasti od 52 na 118 članov in to zavednih. NSZ ima mogoče še več zapisanih, ki so pa člani samo na papirju, v resnici so pa že zdavnaj člani JSZ. Po tem se jasno vidi, da imamo zaupanje »beli«, a »plavi« poraz kot povsod. Po vmešavanju raznih »ne bilo bi jih treba« in po redkobesednosti zastopnika centrale NSZ je delavstvo opustilo vse upe v to organizacijo. NSZ trdi, da se je levje borila za interese delavstva med sporom in ves čas pogajanj, kar se točno vjema. Saj lev ne govori, pa tudi zastopnik NSZ je bil prav redkobeseden. Na predzadnji razpravi niti zarenčal ni. Z levjo močjo se pa nismo kosali.

Mi z veseljem sprejemamo izjavo, da bo NSZ nastopala samostojno, brez priveskov. Mi bomo vstrajali na poti delavnosti in borbenosti v korist delavstva. Na izzivanja in podtikanja, ki jih dajejo nedelavni ljudje samo na škodo delavstva, se ne bomo ozirali in tudi ne odgovarjali. Nam se hoče dela in borbe, ne pa politike in demagožstva.

Če bi bilo njihovo delo vsaj tako, kot je njihova samohvala, bi se veljali nekaj, tako pa jih je delavstvo na Duplici preveč spoznalo ter jih obsodilo s tem, da tudi ostali pristopajo v JSZ. Tako bodo na Duplici ostali kmalu sami generali brez vojakov v plavih uniformah. In tedaj se bo dalo nekaj za delavstvo ukreniti, ker ne bo nikakih zadržkov.

Delavska kultura

Zagorje. Dolgo časa se je naša skupina bavila z mislijo, da bi ustanovila svoj lasten pevski odsek. Na zadnji seji se je to sklenilo in smo ustanovili pevski odsek, kjer bodo lahko sodelovali starejši, predvsem pa še mlajše moči. Zato opozarjamo vse naše prijatelje in somišljenike, ki imajo veselje do petja, da se nam z veseljem in dobro voljo pridružijo. Vaje bodo za teorijo ob sredah ob pol 7 v Zadrudnem domu, pevske vaje pa so ob nedeljah po 10. sv. maši. Teoretični pouk bo vodil agilni kaplan Čampa France, pevske vaje pa tov. Rozman Lojze, organist.

Doma in po svetu

Nova vlada. V ponedeljek je min. predsednik N. Uzunović sestavil novo vlado. V novi vladi so ostali vsi prejšnji ministri, razven vojne ministra gen. Milovanovića, katerega je nadomestil gen. Živković. Poleg tega sta v vladi kot ministra brez portfelja dr. Srškić in Marinković. V vladi so sedaj vsi ministrski predsedniki, ki so bili v vladi po 6. januarjem režimu.

Žalne pisemske znamke izda naša poštna uprava. Na novih znamkah bo obrobljena kraljeva slika s črnim robom. Žalne znamke so prišle dne 17. oktobra v promet najprej v Belgradu, nato pa po vsej državi.

Marsejska občina je sklenila, da imenuje najlepši trg v Marseju po kralju Aleksandru I. Nadalje je sklenila, da postavi spomenik na mestu, kjer se je kralj izkrcal, na mestu pa, kjer se je izvršil atentat, pa postavi spominsko ploščo.

OUZD v septembru 1934

Tendenca v razvoju zaposlenosti, delavskih plač in zdravstvenih razmer delavstva, je zadnje mesece neizpremenjena. Zanimiva pa je primerjava z mesecem septembrom prejšnjih let. Razlika članov znaša napram septembru 1930 — 18.668, 1931 — 13 13.889, 1932 + 3.798, 1933 + 4.010.

Zboljšanje delovnega trga je torej evidentno. Ne moremo pa tega v isti meri trditi o delavskih plačah. Razlika povprečne dnevne zavarovane meze znaša napram septembru 1930 — 4.27 Din, 1931 — 3.89 Din, 1932 — 1.47, 1933 — 0.73.

Delavske plače torej še vedno padajo kljub zboljšanju delovnega trga. Razlike celokupne dnevne zavarovane meze vseh članov (delavne rente) znaša v tisočih dinarjev napram septembru 1930 — 857 Din, 1931 — 692 Din, 1932 — 50 Din, 1933 % 34 Din.

Končno navajamo še razliko odstotka bolnikov napram septembru 1930 + 0.16%, 1931 + 0.53%, 1932 + 0.56%, 1933 + 0.16%.

Tudi tamburaški zbor se bo nanovo reorganiziral. Tudi tu so vsi prijatelji glasbe, ki imajo resno voljo vztrajno sodelovati, prijateljsko povabljeni. Vodil ga bo dosedanji načelnik tov. Rozman Lojze.

Poleg tega imamo še tretjo možnost za izobrazbo in razvedrilo, to je naša farna knjižnica, ki se bo otvorila v nedeljo 28. oktobra in ki jo bo vodila naša Strokovna zveza. Knjižnica je bogata po leposlovnih delih in se vsem kar najtopleje priporoča, da jo pridno poseščajo zlasti sedaj v bližajočih se zimskih večerih.

Tovariši in prijatelji, ne držite krčem rok, ampak z veseljem in energijo poprimite in delajte kakor je kdo sposoben za skupen in tudi svoj lastni uspeh in dobrobit. V slogi in z združenimi močmi nam je uspeh zagotovljen.

Koroška Bela, Javornik: V nedeljo, 7. oktobra smo imeli Krekov prosvetni večer, v spomin obletnice Krekove smrti. Nabito polna dvorana cerkvene hiše priča, da se člani zavedajo kaj nam je bil pokojni dr. Janez E. V. Krek. Za uvod v ta večer nam je zapel oktet delavsko himno, nakar je sledila deklamacija. Nepozabno nam ostane branje iz Krekovih spisov o krščanskem socializmu. Nato pa je govoril o delovanju pok. Kreka naš sivolasi tov. Jože Gostinčar. V svojem govoru nam je predstavil Kreka kot organizatorja delovnega, kmečkega in obrtniškega stanu. Njegovemu klicu so se odzvali v prvi vrsti delavci, začeli so ustanavljati v delavskih krajih strokovne organizacije, v kmečkih krajih pa na pobudo Kreka kmečke hranilnice in posojilnice. Povedal nam je še več iz njegovega življenja, vendar ni prostora, da bi našteval vse vrline pokojnega. Za svoje besede je žel burno pritrjevanje. Hvaležni smo tov. Gostinčarju za res tako globoko zasnovan govor, in bodi mu na tem mestu izrečena prisrčna zahvala. Za zaključek večera pa so predvajali člani skupine Krekovo igro: »Tri sestre«. Zajeta je iz čisto kmečkega življenja. Potrebno bi nam bilo več takih večerov, da člani ne zahajajo na take kraje, kjer ni mesta za nas.

Ali si že naročnik Krekove knjižnice?

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6
ILUSTRACIJE IN KLIŠEJI DAJO REKLAMI
SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VISOKIH
NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFFSETTISK, KI JE DANES NAJČENEJŠI!